

Labāks nodrošinājums ar jodu gudrākai Eiropai

Saskaņota joda monitoringa sistēma Eiropā ļauj novērst joda deficīta negatīvo ietekmi uz veselību, tai skaitā kognitīvajiem traucējumiem

Greifsvaldes Medicīnas universitātē ir kļuvusi pieejama jauna infrastruktūra, kas veicinās saskaņotu joda monitoringu Eiropas valstīs un arī ārpus Eiropas robežām. Izmantojot ES finansiālo atbalstu, pētnieki no 27 valstīm meklē risinājumus joda deficīta un tā radīto veselības problēmu novēršanai. Greifsvaldes Medicīnas universitāte koordinē sadarbības projektu “EUthyroid”, kas ir Eiropas mēroga iniciatīva joda deficīta novēršanai. Pasaules Veselības organizācija (PVO) norāda uz monitoringa būtisko lomu ilgtspējīgai joda nodrošinājuma uzlabošanai Eiropā. Savukārt Latvijas Universitātes pētnieki profesora Valda Pīrāga vadībā šajā projektā strādā pie indikatoru izveides, kas raksturotu vairogdziedzera slimību biežumu populācijā.

Joda deficīts ir visnozīmīgākais vairogdziedzera slimību riska faktors kā pieaugušajiem, tā bērniem. Jo īpaši vajadzība pēc joda ir palielināta grūtniecēm un sievietēm krūts zīdīšanas laikā, lai nodrošinātu optimālu bērna attīstību. Joda deficīts grūtniecības laikā rada novirzes smadzeņu attīstībā, kura sekas ir samazināts intelekts. Joda deficīts faktiski ir pasaulē vadošais novēršamu smadzeņu bojājumu cēlonis, un PVO jau gadiem brīdina, ka Eiropas iedzīvotājus aizvien vairāk ietekmē joda deficīta sekas.

Trūkst informācijas par joda uzņemšanu

Pēc PVO datiem joda deficīts vērojams vairākos pasaules reģionos. Eiropā joda uzņemšanu no dabas ietekmē daudzās reģionālās atšķirības, savukārt joda deficīta profilakses programmas, ja tādas pastāv, nav harmonizētas. Līdz ar to Eiropas kontinentā veidojas raiba aina attiecībā uz joda uzņemšanu un tā deficīta profilaksi. Turklāt, ņemot vērā, ka nelabvēlīgas sekas ir gan pārāk zemas, gan pārāk augstas joda uzņemšanai, ir nepieciešams profilakses programmas regulāri monitorēt, lai pārtikas bagātināšana ar jodu būtu atbilstoša vajadzībai. Projekta *EUthyroid* dalībnieks no Kārdifas Universitātes un “Globālā joda tīkla” (“*Iodine Global Network*”) Rietum- un Centrāleiropas reģiona koordinators profesors *John Lazarus* saka, ka “Eiropai ir milzu pieredze rīcību harmonizēšanā pāri nacionālo valstu robežām, tomēr mēs to neizmantojam, lai novērstu joda deficītu [...] Līdz ar *EUthyroid* ir radīts dinamisks spēks efektīvāku profilakses pasākumu atbalstam.”

Reti kurās Eiropas valstīs ir regulārs joda monitorings, bet arī tajās, kuras veic regulārus pētījumus, tiek izmantotas dažādas pētījumu metodes, kas liedz izdarīt korektus salīdzinājumus starp valstīm un veikt pētījumu meta-analīzes. Greifsvaldes Medicīnas universitātes epidemiologs un projekta *EUthyroid* koordinators profesors *Henry Völzke* ir pielicis milzu pūles, lai risinātu pētījumu metodoloģijas atšķirības Eiropā: “Tā kā nepastāv vienota datu vākšanas sistēma par joda uzņemšanu, mēs varam tikai izteikt minējumus par veselības traucējumu apmēru, ko rada joda nepietiekamība. *EUthyroid* sniedz iespēju labot šo situāciju.”

Pieejama infrastruktūra pētījumu standartizācijai

Viens no galvenajiem projekta *EUthyroid* uzdevumiem bija izveidot instrumentus, kas palīdzētu pētniekiem veikt standartizētus monitoringa pētījumus. Tagad *EUthyroid* ietvaros darbību ir uzsākusi visaptveroša apmācības infrastruktūra.

EUthyroid izveidotajā infrastruktūrā ietilpst: standartizētas anketas par sociāli ekonomisko stāvokli vairākās valodās gan pieaugušajiem, gan bērniem; mācību video par vairogdziedzera ultrasonogrāfijas novērtējumu populāciju pētījumos; tiešsaistē pieejams mācību līdzeklis attēlu novērtēšanai pēc vispārārstītiem standartiem; detalizēta laboratorijas instrukcija pētījuma plānošanā, bioloģiskā materiāla vākšanā un šo datu apstrādē un analīzē. Helsinkos, Somijā, tika izveidota projekta *EUthyroid* references laboratorija, lai veiktu joda mērījumu salīdzināšanu.

Bijušās Dienvidslāvijas Republikas Maķedonijas Nacionālās Joda deficīta komitejas prezidents un *EUthyroid* nacionālais koordinators profesors *Borislav Karanfiski* no Reģionālās politikas un sadarbības centra STUDIORUM atzīst šos pētniecības instrumentus par ļoti noderīgiem: “*EUthyroid* instrumenti ir lieliski, tie aptver visus mūsdienīga monitoringa pētījuma aspektus. Es no visas sirds atbalstu šo infrastruktūru un ikvienam varu ieteikt to pilnībā izmantot.”

Dr. *Iris Erlund* no Nacionālā Veselības un labklājības institūta (THL) Helsinkos ir gandarīta, ka tiek apspriesta mērījumu salīdzināmība: “Kopumā mums ir jāpievērš uzmanība pētījumu kvalitātei, jo tādejādi tiek ietaupīti resursi un pareizi novirzīti zinātnes un sabiedrības ieguldījumi. Profilakse vienmēr ir lētāka.” THL institūta laboratorija, kas specializējas uztura un klīniskās ķīmijas mērījumu veikšanā zinātnes projektos, darbojas kā *EUthyroid* references laboratorija.

Līdz ar *EUthyroid* infrastruktūras un starp-laboratoriju salīdzināšanas metožu ieviešanu ir sperti pirmie soļi, lai uzlabotu joda nodrošinājuma monitoringu Eiropas iedzīvotājiem. Profesors *Henry Völzke* pauda pārliecību, ka “.pēc projekta beigām šī infrastruktūra būs noderīga, lai panāktu monitoringa pētījumu standartizētu norisi Eiropā un visā pasaulē”

Pamatinformācija

Par EUthyroid

Projektā *EUthyroid* piedalās 31 partneris no 27 valstīm, tai skaitā Latvijas Universitāte, un tā 3 miljonu eiro budžets ļaus noskaidrot pašreizējo situāciju joda deficīta profilaksē Eiropā. Pētniecības konsorcijs “*EUthyroid – Towards a EUthyroid Europe*” (Nr. 634453) bija viens no tiem 67 veiksmīgajiem pētījumu pieteikumiem, kas no kopumā gandrīz 2200 iesniegto pieteikumu ieguva finansējumu Eiropas Komisijas jaunās ietvarprogrammas Horizonts 2020 pirmajā uzsaukumā.

www.euthyroid.eu

Par Greifswaldes Medicīnas universitāti

Trīs galvenie tradīcijām bagātās Greifswaldes Medicīnas universitātes pīlāri ir pacientu aprūpe, pētniecība un izglītība. Mūsdienās modernajā Greifswaldes medicīnas universitātes kompleksā ietilpst 21 klīnika, 19 institūti un citas iestādes. Greifswaldes Medicīnas universitātē apmācību iziet vairāk nekā 1700 medicīnas studenti.

www.medizin.uni-greifswald.de

Par Globālo joda tīklu (Iodine Global Network)

Globālajā joda tīklā darbojas vairāk nekā 100 reģionālie un nacionālie koordinatori, kā arī sadarbības organizācijas visā pasaulē, kas risina joda deficīta problēmu. Globālais joda tīkls cieši sadarbojas ar PVO un UNICEF, tas atbalsta publiskā un privātā sektora, kā arī akadēmiskās un pilsoniskās sabiedrības centienus ieviest globālas un nacionālas vairogdziedzera slimību profilakses programmas.

<http://ign.org>

attēli: <http://euthyroid.eu/press-photos/>

Kontakt:

EUthyroid Office

Project Manager: Matthew Spencer, PhD

Helmut-Qualtinger-Gasse 2/2, 1030 Wien

T +43 1786-95 95 12

E office@euthyroid.eu

W www.euthyroid.eu

Universitätsmedizin Greifswald

EUthyroid-Coordinator: Prof. Dr. med. Henry Völzke

Institut für Community Medicine

Abteilung SHIP/Klinisch-Epidemiologische Forschung

EUthyroid-Koordinator: Prof. Dr. med. Henry Völzke

Walter Rathenau Str. 48, 17475 Greifswald

T +49 3834 86-75 41 oder 86 19 658

E voelzke@uni-greifswald.de

W www.medizin.uni-greifswald.de